

Bu yazı, 02.05.2020 tarihinde '<https://www.bodrumguncelhaber.com/fethiye-oludeniz-ve-kayakoyde-jeotermal-sondaja-izin/>' internet sitesinde yayımlanmıştır.

FETHİYE, ÖLÜDENİZ VE KAYAKÖY'DE JEOTERMAL SONDAJA İZİN

DR. EŞREF ATABEY

Jeoloji Yüksek Mühendisi /Tıbbi Jeoloji Uzmanı / Araştırmacı yazar

30 Nisan ve 1 Mayıs 2020 tarihlerinde basında; 'T. C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığınca Muğla ili Fethiye ilçesi Kayaköy Mahallesi ve Ölüdeniz Mahallesi sınırlarında bulunan 2182 hektarlık alan sondaj yöntemi ile jeotermal kaynaklar arama faaliyeti adı altında ihale edildiği; ÇED yapım sürecinin 30 Mart 2020 tarihinde başlatıldığı; belirlenen alan içerisinde her biri en az 10.000 metrekare sahayı kapsayan 6 adet sondaj kuyu noktası belirlendiği; bunlardan 2 tanesi Ölüdeniz Lagünü, 1 tanesi Kayaköy Mahallesi Soğuksu Plajı Mevkii, 1 tanesi Delikliburun Gemiler Plajı Mevkii, 2 tanesi de Darboğaz Plajı kuzeyindeki Oyukbaşı Mevkii'nde bulunduğu ve bu yerler kesin korunacak hassas alan ve doğal Sit alanı içinde bulunduğu" [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8] haberleri yer almıştır.

Türkiye'nin en önemli turizm merkezi, Arkeolojik Sit ve 1'inci Derece Doğal Sit içerisinde jeotermal sondaja izin verilmesi düşündürücü ve anlaşılamamıştır.

Yenilenebilir enerji kaynaklarından birisi de jeotermal kaynaklar olup, Ülkemizde genç tektonik hatlar ve volkanik kuşaklar üzerinde gelişmiş yaklaşık 700 sıcak su çıkış noktası bulunmaktadır. Bunların en yoğun yaşandığı yerler arasında Aydın, Denizli, Kütahya başı çekmekte ve bu yerlerdeki tarım toprakları, yer altı suları jeotermal akışkanlardan kaynaklı bor, arsenik ve florürce kirlenmekte, bor fazlalığından toprak sertleşmekte, meyve ağaçları kurumaktadır[9, 10, 11].

JEOTERMAL KAYNAKLI KİRLENME

Jeotermal (sıcak-termal) sular içinden geçtiği ve temas halindeki kayaçların mineral bileşimine bağlı olarak içeriğinde tuzlar ve ağır metalleri yoğun olarak bulundurulur. Yerkabuğunun derinliklerinden gelen jeotermal kaynakların bünyesinde yüksek oranlarda çözünmüş halde, sodyum (Na), kalsiyum (Ca), magnezyum (Mg), klorür (Cl), azot (nitrojen, N₂), hidrojen (H), cıva (Hg), bikarbonat (HCO₃), hidrojen sülfür (H₂S), sülfat (SO₄), silisyum dioksit (SiO₂), amonyak (NH₄), karbondioksit (CO₂), metan (CH₄), potasyum (K), florür (F), demir (Fe), bor (B), lityum (Li), bakır (Cu), radon (Rn), mangan (Mn), nikel (Ni), kurşun (Pb), arsenik (As), çinko (Zn), karbonat (CO₃) bulunmaktadır [9].

Arsenik, bor ve florür derişimlerinin yüksek görüldüğü jeotermal kaynak suları; alıcı nehirlere, göllere, tarım alanlarına, yer altı sularını ve içme sularını kirliletecek şekilde birçok yerde deşarj edilmektedir. Jeotermal kaynaklardan zehirli radon gazı, hidrojen sülfür ve karbondioksit gazı salınımı olabilmektedir. Aydın yöresindeki jeotermal kaynaklardan, Büyük Menderes Nehri'ne ve çevreye verilen bor'ca zengin akışkanlar ovadaki tarım topraklarını verimsiz hale getirdiği, incir ağaçlarını kuruttuğu, sebze bahçelerine zarar verdiği gerçeği [9, 10, 11] henüz çözülememişken, turizm merkezi Fethiye, Ölüdeniz yöresine jeotermal sondaja yapmayı nasıl izah edebiliriz?

MUĞLA İLİ JEOTERMAL KAYNAKLARI

Muğla il sınırları dahilinde, Bodrum'da 1, Dalaman'da 1, Datça'da 3, Fethiye'de 1, Köyceğiz'de 4, Ortaca'da 1, Yatağan'da 1 adet sıcak su kaynağı bulunmaktadır. Ayrıca Bodrum'da 1, Kavaklıdere'de 1, Köyceğiz'de 1, Marmaris'te 1, Milas'ta 3, Yatağan'da ise 1 adet içmece amaçlı kaynak bulunur [9, 12]. Sıcak su kaynaklarının su sıcaklıklarının genel ortalaması 35,5 °C'dır. Sadece Köyceğiz'deki bir kaynağın sıcaklığı 41 °C'dır.

FETHİYE ÖLÜDENİZ VE KAYAKÖY'DE SICAK SU BULMA OLASILIĞI

Yapılması düşünülen 6 adet sondaj kararı, sağlıklı yerüstü jeolojik, hidrolojik ve jeofizik araştırmalar sonucunda mı verilmiştir? Gerekli sıcaklıkta suyun bulunacağına ilişkin jeolojik ve jeofizik verilere ulaşılmış mı? Ölüdeniz ve Kayaköy çevresinde sıcak su potansiyeli için neotektoniği araştırılmış mı? Fethiye'de 2 ana fay sistemi bulunmakta. Birisi Fethiye-Burdur ana fayının 1957 yılında 7.1 büyüklüğünde depreme neden olan [13], Fethiye segmenti olup, Fethiye şehir merkezinden geçen Seydikemer istikametine uzanan fay, diğeri de Eşen-Seydikemer boyunca uzanan kuzeybatı-güneydoğu yönlü Eşen-Seydikemer fayıdır [9, 14]. Fethiye'deki tek sıcak su kaynağı Eşen-Seydikemer fayı üzerindeki Gebeler'dedir [9, 12]. Gebeler sıcak su kaynağının sıcaklığı 36,5 °C, debisi 2 litre/saniyedir. Kaplıca amaçlı kullanılır. Kaplıcadaki havuzda sıcaklık artışı olmakta ve havasız kalmakta, bu da insan sağlığı için tehliktir. Bulunması düşünülen Ölüdeniz-Kayaköy Mevkii'ndeki sıcak su ancak 34-35 °C olabilir. Bu sıcaklıktaki suyun da herhalde Ölüdeniz'deki bazı otellerde kullanılması düşünülmektedir? Peki bu mevkii de diyelim bu sıcaklıkta sıcak su bulundu. Sondaj ve isale hattı yapımı aşamasında ve sonrasında çevreye, doğaya, canlılara zararı düşünüldüğünde, yöredeki turizme daha fazla zararı olmayacak mı?

FETHİYE-GÖCEK ÖZEL ÇEVRE KORUMA BÖLGESİ

12.06.1988 tarihli Bakanlar Kurulu Kararı ile tespit ve ilan edilmiş, 1990'da sınır değişikliği yapılmış, 2006 yılında Fethiye-Göcek Özel Çevre Koruma son halini almıştır [15, 16]. Koruma bölgesinin amacı canlıların doğal ortamının korunmasını sağlamaktır. Doğal yaşamı, türleri ve ekosistemleri korumak. Çevresel hizmetleri yönetmek. Turizm ve gezinti alanları oluşturmak. Kültürel ve geleneksel özelliklerini korumak [9]. Jeotermal sondajın ve devamındaki faaliyetlerin en büyük zararı da özel çevre koruma statüsündeki bu yerdeki canlı varlığına ve çevreye olacaktır.

Geçtiğimiz yıl, Muğla şehir merkezi Karabağlar Mevkii'nde kömür arama sondajı yapılmak istenmişti. Tepkiler üzerine durdurulmuştu: Benzer uygulama burada da yapılmak istenmektedir. Fethiye, Ölüdeniz arasında, arkeolojik Kayaköy Mevkii'lerinde sıcak su sondajı yapılmak istenmesi işleminin, kamu yararı, T.C.Anayasa'nın ilgili maddesine ve yöredeki Özel Çevre Koruma statüsü kurallarına aykırılıklar oluşturmaktadır.

KAYNAKLAR

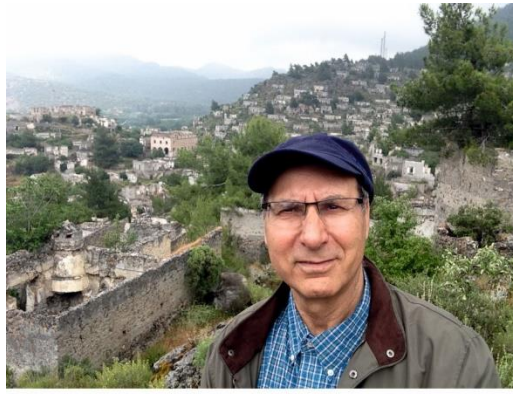
- [1] <https://onedio.com/haber/oludeniz-de-jeotermal-tesise-ruhsat-verildi-cevreciler-agac-kiyimi-yapilacak-diyerek-protesto-etti-904327>
- [2] <https://www.evrensel.net/haber/403429/sokaga-cikmak-yasak-talan-serbest-fethiyede-jeotermal-sondaj-kuyulari-acilacak>
- [3] <https://tr.sputniknews.com/cevre/202005011041946371-fethiyede-sondajla-jeotermal-kaynak-aranacagi-iddiasina-tepki-mugla-sahipsiz-degil/>
- [4] <https://www.sozcu.com.tr/hayatim/yasam-haberleri/fethiyenin-cennetine-yapilacak-sondaj-kuyusuna-onay-cikti-cevreciler-isyan-etti/>
- [5] <http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/oludeniz-kaynıyor-1735722>
- [6] <https://www.change.org/p/%C3%B6l%C3%BCdeniz-de-jeotermal-sondaj%C4%B1na-izin-verme-%C3%B6l%C3%BCdenizi-koru-csbgovtr>
- [7] <https://www.mansetturkiye.com/oludeniz-de-katliama-izin-verilmesin/27735/>
- [8] <https://www.yurtgazetesi.com.tr/cevre/oludeniz-deki-sondaj-iznine-tepki-2-h155013.html>
- [9] Atabey, E. 2013. Muğla ili Tıbbi jeolojik unsurları ve halk sağlığı. Muğla Belediyesi yayını-13.
- [10] Akdemir, Ö. Çepeçevre yaşam. <https://www.youtube.com/watch?v=ul3LfkM2kkc>
- [11] <https://www.evrensel.net/yazi/81590/can-agrisi-gibi>
- [12] Işık, A. Ve Dilemre, A. 2000. Türkiye termal ve mineralli sular envanteri (Muğla). MTA

Rapor No: 10372.

- [13] Atabey, E. 2020. Deprem ve Tsunami. Asi Kitap 83, Araştırma 55, 309s. ISBN: 978-605-7760-14-2. İstanbul.
- [14] Bozcu, M., Yağmurlu, F. ve Şentürk, M. 2007. Fethiye-Burdur Fay Zonunun bazı neotektonik ve paleosismolojik özellikleri, GB-Türkiye. Jeoloji Müh. Derg. 31,1.
- [15] <https://webdosya.csb.gov.tr/db/tabiati/editordosya/fethiye.pdf>
- [16] Ardahanlıoğlu, Z. R. 2014. Fethiye- Göcek Özel Çevre Koruma Bölgesi'ndeki Alan Kullanım Değişimlerinin Ekolojik Planlama Kapsamında Değerlendirilmesi. Atatürk Üniv. Peyzaj Mimarlığı Böl. Doktora Tezi. 257s. Erzurum.

Kayaköy - esref atabey.

Kayaköy - esref atabey.

Kayaköy - esref atabey.

Fethiye- esref atabey

Fethiye - esref atabey.

Alıntı: Ölüdeniz-www.evrensel.net/haber/403429/...

